

Til Oslo kommune

Oslo 02. mai 2008

Høringsvar fra Actis og Stiftelsen Kirkens Bymisjon i Oslo i forbindelse med Oslo kommunes høring om alkoholpolitisk handlingsplan

Først av alt vil vi takke for at Oslo kommune har lagt fram en alkoholpolitisk handlingsplan for høring. Denne høringsuttalelsen er i fellesskap utarbeidet av Actis, Actis' regionsråd i Oslo og Akershus og Stiftelsen Kirkens Bymisjon i Oslo. Vi er særdeles glade for at byrådet valgte å følge opp Actis' krav til helse- og sosialkomiteen i mars 2007 om at Oslo kommune skulle utarbeide en alkoholpolitisk handlingsplan.

Det er viktig at slike planer får en prosess der mange får mulighet til delta og si sin mening. Etter vår mening kunne flere organisasjoner sikkert bidratt med sin kompetanse og sine erfaringer, dersom de hadde blitt forspurt av byrådet. Ved en senere anledning håper vi at kommunen kan invitere flere frivillige organisasjoner på rusfeltet til å delta i høringsrunden. Da helse- og sosialkomiteen åpnet for en høring i januar 2007 om voldssituasjonen i Oslo, var det ingen representanter fra de frivillige organisasjonene og rusfeltet som ble invitert. I denne høringsrunden ble kun Actis invitert til å gi innspill. Vi vil derfor anbefale Oslo kommune at for senere anledninger utvides listen over høringsinstanser, samt at det er lengre høringsfrist enn det ble lagt opp til denne gangen.

At alkohol er forbundet med trivsel og glede for mange er åpenbart, men samtidig må man ta på alvor at bruk av alkohol også fører med seg en rekke negative konsekvenser. Det er bakgrunnen for at bystyret har satt alkoholpolitikken på dagsordenen en rekke ganger det siste året. Det er en kjent sammenheng innenfor forskningen at økt alkoholforbruk fører til flere alkoholskader; mer fyll, problemer for enkeltindivider, økt vold, økt behov for behandling av de som blir avhengige osv. Norsk alkoholpolitikk har som forutsetning at alkohol ikke er en ordinær vare. Det mener vi også må være forutsetningen for Oslo kommune når de legger fram sin første alkoholpolitiske handlingsplan.

De overordnede perspektiver

Innledningsvis vil vi påpeke at forslaget til alkoholpolitisk handlingsplan for kommunen mangler en god visjon og gode målsetninger. De målsetninger som settes er i stor grad preget av å ha næringspolitisk karakter. Vi savner konkrete målsetninger som er knyttet til alkohollovens formål, jfr. § 1-1 om "*å begrense i størst mulig utstrekning de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære.*"

Vi mener at planen i svært liten grad gir svar på hvordan kommunen ønsker å begrense de negative konsekvensene som alkoholbruk har for enkeltpersoner og for samfunnet. Etter vår mening burde planen ha en klar målsetning at alkoholpolitikken i Oslo kommune skal bidra til bedre folkehelse i kommunen, og dette er bakgrunn for de endringsforslag vi kommer med i denne uttalelsen.

I alkoholpolitikken står bransjehensyn ofte mot hensynet til folkehelsen. Bransjeinteresser vinner i mange tilfeller fram på bekostning av folkehelsen. Det som er lønnsomt for enkeltvirksomheter er ikke

nødvendigvis det beste for samfunnet. Til tross for at Oslo kommunes plan i første rekke ser på alkoholpolitikken ut fra et økonomisk- og næringsperspektiv, er framstillingen nokså ensidig. Planen tar ikke for seg de betydelige samfunnsmessige problemene som er knyttet til f.eks tapt arbeidsinnsats og tapt produktivitet som følge av dårlig helse og tidlig død. Det er stor grunn til å tro at tiltak som kan redusere omfanget av alkoholskader i befolkningen vil virke positivt for næringslivet generelt og verdiskapningen.

Det skuffer også at Oslo kommune har valgt å se bort fra Helsedirektoratets anbefalinger om å se alkohol- og narkotikapolitikken i sammenheng og "*...utarbeide en helhetlig rusmiddelpolitisk handlingsplan hvor den alkoholpolitiske planen inngår*" (Sosial- og helsedirektoratet 2006:6). Vi merker oss også at kommunen også har unnlatt å inkludere en beskrivelse av den nåværende rusmiddelsituasjonen i kommunen, med unntak av noen nøkkeltall for alkoholsalg og en fragmenterte tall fra politiet om vold i Oslo. I følge direktoratet er det:

"en viktig forutsetning for å redusere rusmiddelbruk og rusmiddelrelaterte skader er at kommunen kjenner rusmiddelsituasjonen godt...i beskrivelsen [i en rusmiddel- eller alkoholpolitisk handlingsplan] bør eventuelle særtrekk ved problemene i kommunen synliggjøres".

Forslag:

Vi anbefaler sterkt at Oslo kommune utarbeider en helhetlig rusmiddelpolitisk handlingsplan.

Vi anbefaler følgende målsetning for den alkoholpolitiske handlingsplanen:

Oslo kommune skal legge tydelig folkehelseperspektiv til grunn for sitt arbeid på rusfeltet og redusere de negative konsekvensene som rusmiddelbruk har for enkeltpersoner og hele befolkningen i Oslo.

Statistikk og faglig forankring

Det fins en rekke undersøkelser som viser sammenhengen mellom økte åpningstider for skjenkesteder og økte voldsproblemer. At en økt tilgang fører til økt forbruk og dermed også økte skader og problemer, er en av de best dokumenterte sammenhenger i alkoholforskningen. Å handle ut fra denne forskningen vil være å legge til rette for en kunnskapsbasert alkoholpolitikk. Dersom man velger annerledes, det vil si å fortsatt ha maksimale skjenketider, velger man å ta hensyn til næringspolitiske aspekter framfor alkoholpolitiske.

Vi finner det svært underlig at kommunen ikke benytter seg av den forskningslitteratur som fins i forhold til alkohol og vold. Kommunen oppgir få referanser for sine tall i kapittel 3, og forespørslar til byrådsavdelingen har ført til at vi fortsatt sitter igjen med en rekke spørsmål vedrørende tallbruken, som byrådsavdelingen ikke har greid å gjøre rede for. Dette bør rettes opp. Kapitlet om statistikkgrunnlag bør ha en sterkere faglig forankring enn det som legges opp til i høringsutkastet. Det fins en rekke ulike undersøkelser som man kan dra nytte av i en alkoholpolitisk handlingsplan. I 2006 påviste alkoholforskeren Bye i en undersøkelse¹ en klar og sammenheng mellom økt alkoholforbruk i befolkningen og mer vold; jo høyere alkoholforbruket ble, jo mer vold i samfunnet.'

Vi oppfatter derfor statistikkgrunnlaget i handlingsplanen er i beste fall ytterst tvilsomt. Konklusjonen på side 3, om at det "*ut fra disse tallene...ikke [kan] fastslås noen direkte sammenheng mellom flere skjenkesteder og økt vold*" er en udokumentert påstand fra byrådet, som mangler faglig forankring.

---

¹ Elin Bye, SIRUS 2006: Alcohol and Violence

I forhold til skjenketidene så ser det ut til å være en misforståelse blant enkelte aktører om at utelivets skjenking av alkohol utgjør en lav andel av det totale alkoholsalget i kommunen, og dermed også en lav andel av problemene og skadene totalt.

Den svenske kriminologen Leif Lenke har gått gjennom 2000 svenske voldssaker. Han fant ut at 60-70 prosent av voldsopfrene og -utøverne var alkoholpåvirket; jo grovere volds kriminalitet – jo mer alkohol. Lenke viste til ulike «naturlige eksperimenter» som krigsrasjonering, polstreiker og forbudstiden i Norden. Slike situasjoner har alltid medført mindre vold mot kvinner. Lenke fant i tillegg at det var en betydelig forskjell i forhold til solgt alkohol og skjenket alkohol.

”Skjenket alkohol gir seks til ti ganger sterkere effekt på voldeligheten enn butikkkjøpt. Voldsrisikoen oppstår altså oftest når man drikker sammen på offentlig sted enn privat – sammen med folk man kjenner godt. Den beste måten vi kan motvirke at vold utløses i Norge og Sverige, er ved å begrense skjenking på utestedene nattetid.”

Med den kunnskap vi har, kan det ikke argumenteres for at innstramming i skjenketidene ikke vil ha en virkning.

Det går fram av Oslo Politidistrikts rapport ”Vold i Oslo 2006 - en analyse av voldsanmeldelser andre halvår 2006” at i sentrumsområdet er mesteparten av volden utelivsrelatert og en svært høy andel kan knyttes til ruspåvirkning både hos offer og gjerningsperson. Hele 46,6 prosent av volden skjer lørdag og søndag. Under den åpne høringen i helse- og sosialkomite 17. januar 2007, pekte politiets representanter på at det er flest voldsanmeldelser fra områder med en høy konsentrasjon av utesteder. Politiet mente også på at endringer i skjenketidene var nødvendig for å forebygge vold. Det hevdes ofte at voldsproblemene bør løses med at politiet er med synlig i gatene. Under høringen ble det fra politiets side fremhevet at flere studier viser at betydningen av synlig patruljerende politi er begrenset, som kan skyldes at volden i stor grad skjer inne på utesteder.

Det kriminalitetsforebyggende råd har i brev til alle landets kommuner oppfordret til innstramminger i skjenketidene. Dette fordi de mener at det vil være med på å forebygge kriminalitet, samt at det vil kunne være med på å frigjøre ressurser i politiet som kan benyttes til å bekjempe annen kriminalitet.

En undersøkelse som SIRUS³ gjorde i forhold til hvor mange som plages av andres fyll, viste at nærmere en halvannen million mennesker ble plaget i løpet av ett år. Actis har laget en beregning for hva dette vil si for Oslo kommune. Forutsetningen er at Oslo kommune følger landsgjennomsnittet. Etersom alkoholforbruket i Oslo kommune er høyere enn landsgjennomsnittet, er det også grunn til å tro at antallet som rammes av andres fylleadferd er høyere enn det denne beregningen tilsier.

---

² Rus og avhengighet 4/2000

<http://www.idunn.no/?marketplaceId=2000&languageId=1&siteNodeId=2881364>

³ Addiction 2004: “Who pays for the drinking? The extent and distribution of harms from other’s drinking.”, vol 99 side 1094 – 1102, Blackwell publishing.

	Menn:	Kvinner:	I alt:
Plaget på offentlig sted	33 011	34 545	67 556
Plaget på privat sted	14 024	19 115	33 139
Fysisk skadet	8 199	5 758	13 956
Ødelagt klær og lignende	9 493	11 976	21 469
Blitt utskjelt	30 638	33 163	63 801
Vært redd	17 692	36 848	54 541
Holdt våken	41 857	52 969	94 827
Minst én av disse			215 364

Tabell: Antall innbyggere i Oslo over 15 år som har blitt plaget av andres fylleadferd i løpet av ett år.

Forslag

Det kan virke som handlingsplanforslaget ikke tar innover seg den mengden med kunnskap som er opparbeidet av forskning gjennom årene. På bakgrunn av dette vil vi foreslå at planen revurderes og gis en faglig forankring i relevant forskning om alkoholforbruk og alkoholrelaterte skader og problemer.

Kommentarer til beskrivelsen av de helsemessige og sosiale konsekvensene

I første avsnitt nevner planen at det fins noen problemer, som da kan knyttes til misbruk. Alkohol omtales her som et nytelsesmiddel, som kan føre til misbruk. Vi vil foreslå at man omtaler alkohol som et rusmiddel. Å omtale det som et nytelsesmiddel er etter vår mening med på å tilslore alkoholenes funksjon som rusmiddel. Det bidrar også til å privatisere rusproblemet - den rusavhengige er en som ikke mestrer alkoholen på vanlig måte og som ikke håndterer livet sitt.

Det er vanskelig å si hva som her menes med misbruk, ettersom det ikke er definert. Ofte referer misbruk til stordrikkere, eller alkoholikere. Etter vår mening er det viktig at man har tiltak som favner bredt, og ikke bare fokuserer på å begrense "misbruk" og skader og problemer som skyldes stordrikkeres forbruk.

Forslag:

Alkoholskader og alkoholproblemer må i teksten ikke fremstå som det bare er forbundet med misbruk, misbrukere eller stordrikkere.

En politikk som har som formål å begrense alkoholforbruket, kan ikke basere seg på å bare rette inn tiltak mot de som får store problemer på grunn av alkohol, slik flere feilaktig hevder. Forskning viser at det eksisterer et prevensjonsparadoks, som viser at dette er feil innfallsvinkel. Prevensjonsparadokset tilsier at selv om de som drikker mest riktignok har større risiko for å få alkoholproblemer enn andre, er gruppen av de som drikker moderat tallmessig så mye større at for mange typer alkoholproblemer vil størstedelen av skadeomfanget likevel være å finne blant disse. Rossow og Rommelsjö⁴ har gjort en studie ved å sammenlikne de 10 prosent som drakk mest (i antall liter ren alkohol per år) med de 90 prosent som drakk mindre. De fant ut at størstedelen av akutte alkoholproblemer (som vold/aggressivitet) forekom i sistnevnte gruppe. Derfor må vi ha tiltak som når ut til de mange, ikke bare de få.

⁴ Ingeborg Rossow og Anders Rommelsjö (2006): "The extent of the 'prevention paradox' in alcohol as a function of population drinking patterns", Addiction nr 1 2006

Forslag:

Tiltak for å begrense alkoholforbruket bør favne bredt, og ikke bare rettes inn mot en særskilt gruppe.

Byrådet peker på at pris og tilgjengelighet er sentrale virkemidler som kan benyttes for å regulere alkoholforbruket. Dette er vi enige i. Derimot er vi ikke enige i at dette kun er statens ansvar. Kommunene er gjennom alkoholloven tillagt ansvaret for å forvalte alkoholloven gjennom å tildele salgs- og skjenkebevillinger, samt kontrollere disse. Det betyr at kommunen kan begrense tilgjengelighet både ved å begrense antall steder som har bevilling, samt åpningstider.

Vi finner det underlig at byrådet ikke vil sette opp klare mål for å redusere alkoholforbruket. Vi spør oss om hvorfor ikke byrådet kan ha dette som målsetting for alkoholkonsumet når man setter seg som mål å "avdekke og begrense omsetning og bruk av narkotika" i samme plan (s 8). Tenker byrådet her at klare målsettinger om begrensninger for illegale rusmidler kan fungere, men ikke for alkohol?

Vi registrerer videre at byrådet i denne alkoholpolitiske handlingsplanen oppfordrer bydelene til å ta seg av de helse- og sosialpolitiske aspektene av handlingsplanen. Det er beklagelig, ettersom omfanget av alkoholrelaterte skader og problemer er så godt dokumentert. Vi finner det høyst merkelig at byrådet er mer opptatt av å ivareta næringslivets interesser enn av å ivareta innbyggernes helse og sosiale levekår.

Kommentarer til de alkoholpolitiske målsetningene Kommentarer til delmål 1: Sørge for at byen fremstår som en trivelig og trygg hovedstad

Det er et paradoks at man på den ene siden bruker mye ressurser på målrettet, forebyggende arbeid mot rus, hvor spesielt ungdom er en definert målgruppe - mens man på den andre siden fører en mer og mer liberal alkoholpolitikk. Byrådets forslag til at flere skal få mulighet til å ha åpent til maksimaltiden er således ikke forenlig med en alkoholpolitisk målsetning om økt folkehelse. Vi stiller oss dessuten undrende til at byrådet ønsker å tillate nattesjenking i stadig flere boligstrøk. Så vidt vi har registrert har dette ikke vært etterspurt av beboere i slike strøk, kanskje heller tvert imot.

Actis og Stiftelsen Kirkens Bymisjon i Oslo støtter politiets forslag om å redusere skjenketidene slik at man bare utvider skjenkingen med maksimalt en time i forhold til det som er normalskjenketid. Videre vil vi også foreslå at øl salg avsluttes klokka 19 på hverdager og 17 på lørdager. Det vil si at man ikke velger maksimaltider som en løsning. Vi mener dette er helt nødvendig for å få redusert alkoholforbruket. Å begrense salgs- og skjenketider er noen av de mest effektive tiltak man kan iverksette. Dette går blant annet fram av en gjennomgang internasjonale alkoholforskere har gjort av ulike studier vedrørende hvilke tiltak som er mest effektfulle for å redusere alkoholforbruket ⁵.

De siste årene har Oslo sentrum vært preget av mye uro og vold. Politiet har vært nødt til å sette opp sperringer i enkelte gater, samt at man har advart byens befolkning mot å bevege seg i disse gatene på kvelds- og nattestid i helgene. Det er for oss underlig at byrådets resept for å løse disse problemene er å utvide skjenketilbudene.

Tiltakene til politisk rådighet for å løse de omfattende problemene i sentrum kan deles i to grupper - de proaktive som retter seg mot årsaker, og de reaktive som retter seg mot konsekvenser. Man kan være i forkant av problemene eller vente til de oppstår. Vi ønsker en mer proaktiv tilnærming enn det som byrådet legger opp til for å løse utfordringene i Oslo sentrum. Vi vil derfor foreslå konkret:

---

⁵ Babor, T. et al 2003: "Alcohol no ordinary commodity", Oxford Medical University Press

- Det totale antallet skjenkesteder reduseres
- Reduksjonen skal settes inn i de områder med høy tetthet av skjenkesteder
- Skjenketidene reduseres som nevnt ovenfor
- Skjenkestedene i samme område pålegges å stenge til ulike tider, f.eks ved at 18års steder må stenge tidligere
- Utvidet kontroll med skjenkestedenes overholdelse av gjeldene myndighetskrav, blant annet gjennom flere VIS-aksjoner

Kommentarer til delmål 2: Fremme seriøs drift av serverings- og skjenkesteder

Vi er enige om at dette er et viktig mål å få til. I følge et dokumentarprogram på TV2 i april i år ble det hevdet at så mye som 1,5 - 2 milliarder kroner undras fra beskatning gjennom Oslos uteliv. Det har mange ganger blitt dokumentert utstrakt bruk av svart arbeid, hvitvasking og annen økonomisk kriminalitet ved utesteder i Oslo. Dette er noe byrådet må ta tak i sammen med andre myndighetsorganer.

I forhold til kontrollvirksomhet så merker vi oss at det er svært sjeldent at Oslo kommune avdekker skjenking av åpenbart berusa personer. I løpet av 2007 ble det avdekket tre forhold som førte til inndragning, jfr Næringssetatens årsrapport. I Bergen kommune var det tilsvarende tallet 22. Vi stiller oss undrende til at skjenkekontrollen i Oslo er såpass dårlig at den ikke avdekker slike forhold. Etter vår mening bør det slås hardt ned på grove brudd på vilkårene for en salgs- eller skjenkebevilling. For de mest alvorlige lovbruddene bør det være minimum to ukers inndragning for førstegangs overtredelse.

Med alvorlige lovbrudd mener vi her blant annet:

- skjenking eller salg av alkohol til mindreårige
- skjenking eller salg til åpenbart berusede personer
- at personer som ikke fyller alderskravene i alkohollovens § 1-5 drikker alkohol som skjenkes andre gjester
- oversittelse av fristen for å inngi oppgave eller for innbetaling av merverdiavgift, forskuddstrek og /eller arbeidsgiveravgift for to terminer
- bevillingsinnehaver unngår å føre regnskap som bestemt i regnskapsloven
- bruk av svart arbeidskraft
- at det foregår omsetning av narkotika og /eller andre ikke godkjente rusmidler i/ved lokalet
- at det foregår omsetning av smuglevarer eller ulovlig innkjøpte varer

Vi vil anbefale Oslo kommune om fortsatt å ha egne kontrollører. Det er mulig å gjøre forbedringer, og vi anbefaler at Oslo kommune ser til Bergen for å lære av de erfaringene de har gjort seg der, særlig i forhold til å avdekke overskjenking.

For øvrig ser vi at tiltak 2.2.1 er mer eller mindre identisk med forgående tiltak 1.3.2, og anbefaler byrådet om å slå sammen disse tiltakene ettersom det dreier seg om samme tiltak.

Kommentarer til delmål 3: Hindre salg og skjenking til mindreårige

Vi registrerer at byrådet ønsker å fortsette arbeidet for å hindre salg og skjenking til mindreårige. Det synes vi er veldig bra. Her har man kommet i gang med noe, som kan utvikle seg til å ha effekt. Erfaringer fra USA⁶ viste at da politiet startet tøffere kontroller overfor butikkene i delstaten New

---

⁶ Centre for Disease Control and Prevention: "Enhanced enforcement of laws to prevent alcohol sales to underage persons--New Hampshire, 1999-2004." [MMWR](#) 2004; 53(21):452-454.

Hampshire, førte det til en reduksjon av salg av alkohol til mindreårige med 64 prosent. I tillegg var det en merkbar nedgang i alkoholbruk og fyll blant unge. Det betyr at det er mulig å forebygge ungdomsfylla. Gjennom ungdomsorganisasjonen Juventes omfattende undersøkelse i fjor, ble det avdekket at om lag halvparten av butikkene solgte øl til mindreårige. Det kan altså se ut til at det er et behov for å styrke kommunens innsats for å avdekke de stedene som ikke greier å overholde alkohollovens bestemmelser om å ikke selge øl og rusbrus til mindreårige.

Vi vil for øvrig gjøre byrådet oppmerksom på at en av deres samarbeidspartnere i denne kampanjen, Alkokutt, som omtales i delmål 3, pkt 3.1.2, i fjor byttet navn og heter nå Av-og-til.

Planen har kun en setning (tiltak 3.1.2) om forebyggende arbeid blant ungdom. Det må sies at dette ikke er spesielt overbevisende satsing fra byrådets side, dersom det var ment som det. Vi vil oppfordre om at byrådet arbeider videre med dette før saken legges fram for bystyret. Her er det viktig å ha med seg at effekten av tradisjonell forebygging av alkoholbruk blant unge mennesker er begrenset i forhold til andre tiltak, som f.eks. å redusere salgs- og skjenketider for alkohol. Likevel kan det ha en viktig funksjon. Forebyggende tiltak i regi av frivillige organisasjoner kan være med på å danne gode ungdomsmiljøer, samt at de kan være med på å styrke legitimiteten til alkoholpolitikken. Vi vil oppfordre Oslo kommune til å satse på gode forebyggingsprosjekter i regi av frivillige organisasjoner, ikke bare tiltak i regi av det offentlige.

Kommentarer til delmål 4: Hindre salg og skjenking til mindreårige

Vi vil gjerne benytte anledningen til å rose byrådet for at man slår fast at det offentlige rom skal som utgangspunkt være alkoholfritt. Dette støtter vi. I over 25 år har alkoholfrie soner vært et av flere alkoholpolitiske virkemidler. St.meld. nr. 24 (1980-81) inkorporerte denne strategien i alkoholpolitikken ved å understreke at "alle situasjoner hvor alkohol brukes, bør tas opp til vurdering".

St.meld. nr. 17 (1987-88) videreførte dette, og fremhevet spesielt betydningen av å "unngå bruk av alkohol i bestemte sosiale situasjoner hvor alkohol kan være spesielt uheldig". I forbindelse med revidering av alkoholloven i 1996 understreket regjeringens alkoholpolitiske utvalg betydningen av det langsiktige og generelle informasjons- og opplysningsarbeid rettet mot alle alkoholbrukere. Utvalget fant det riktig å satse sterkere på den såkalte punktavholdsstrategien, som innebærer at man gjennom ulike tiltak søker å påvirke forbruket av alkohol knyttet til enkelte områder og situasjoner som bør være alkoholfrie.

Alkoholfrie soner bygger på punktavholdsstrategien og er en konkretisering av spesielle situasjoner hvor alkoholbruk medfører økt risiko og skade.

Anerkjente alkoholfrie soner er:

- Båt og badeliv
- Barn og unge
- Trafikk
- Sorg og depresjoner
- Graviditet
- Idrett og friluftsliv
- Konflikter
- Arbeidsliv

I den norske befolkningen er det stor aksept for at alkoholfrie soner bør være rettesnor for drikkevaner. De senere årene har nordmenns alkoholvaner fått et innslag av kontinental drikkekultur, ved at det blir mer vanlig å drikke alkohol til maten og til hverdags. En slik endring kommer i tillegg til det drikkemønsteret vi allerede har fra før. Det vil si at vi i noe større grad drikker både til hverdags og fest. Dette medfører at fokus på alkoholfrie soner får økt viktighet i kommunens alkoholpolitiske handlingsplan. I denne sammenheng er det avgjørende at det forebyggende arbeidet gjennom alkoholfrie soner styrkes og respekteres, og ikke ofres på bekostning av næringsinteresser.

Konseptbegrensninger

I forhold til skjenking vil vi foreslå for kommunen at det innføres en generell konseptbegrensning om at skjenkebevillinger ikke gis til steder med pengespill.

Fra sommeren 2008 skal Norsk Tipping etter planen plassere ut de "snille" pengespillterminalene som staten har monopol på å drive. Mange frykter at det vil gi ny næring til utvikling av spilleavhengighet, selv om det innføres en rekke begrensninger som vil virke positivt i forhold til å forebygge pengespillavhengighet.

Det er i dag ikke noen generell anledning for kommuner å nekte utplassering av Norsk Tippings nye gevinstautomater. Det er imidlertid en mulighet å begrense forekomsten av slike automater gjennom alkoholloven. Det er mulig å sette som vilkår for tildeling av skjenkebevilling at det ikke kan skje i lokaler med spilleautomater. Hjemmelen for dette er alkohollovens § 4-3.

I rundskriv IS-5/2008, "Håndbok i alkoholloven mv." som nylig er publisert, heter det om vilkår knyttet til bevilling at det må "ha saklig sammenheng med den bevillingen som gis, for eksempel fremme alkohollovens formål, lette kontrollen eller avverge skadevirkningene av alkoholholdig drikk". Som konkret eksempel nevnes det at det kan stilles vilkår mot annen virksomhet "eksempelvis for å hindre kombinasjonene alkohol og spill, og alkohol og idrett".

Det er liten tvil om at det lett kan bli komplikasjoner av å kombinere alkoholbruk med pengespill. Det er lett å forstå at spilling på spilleautomater kan bli lite overveid under påvirkning av alkohol. Det er vist i undersøkelser at det er en sammenheng mellom rusproblemer og pengespillproblemer, og det vil derfor av alkoholpolitiske grunner være uheldig å ha spilleautomater i et skjenkelokale.

Muligheten til å hindre denne kombinasjonen har flere kommuner benyttet seg av. I Drammen heter det eksemplvis i Retningslinjer for bevillingssaker: "Utbetalingsautomater skal ikke kombineres med alkoholkonsum. Av den grunn gis skjenkebevilling ikke for driftskonsept som inkluderer oppstilling av utbetalingsautomater". Nesten liklydende formulering finnes i "Retningslinjer for salg og skjenking av drikke i Kongsberg kommune".

Vi støtter opp om de konseptbegrensninger som ligger til grunn for salgsbevillinger, det er kun matbutikker og lignende som kan gis en salgsbevilling.

Vi støtter ikke forslaget om oppmykning av reglene for serveringstelt og midlertidige serveringssteder som nevnes på side 11. Etter vår mening vil det være å true en av de alkoholfrie sonene som samfunnet anser er viktig at forblir en alkoholfri sone. Skulle bystyret likevel vedta dette, håper vi at det gjøres klare begrensninger i hvor store disse midlertidige serveringsstedene kan være, begrensninger i antallet, samt at det i større grad enn ved vanlige skjenkesteder er begrenset adgang for mindreårige.

Avslutningsvis vil Actis og Stiftelsen Kirkens Bymisjon i Oslo be om at kommunen i det videre arbeidet gjør følgende grep:

- 1) Flytt forvaltningen av kommunens alkoholpolitikk til byrådsavdeling for velferd og sosiale tjenester, hvor den etter vårt syn hører hjemme.
- 2) Initier et samarbeidsforum om de langsiktige vyene for kommunens ruspolitiske satsning som inkluderer fagpersonell, politikere og frivillig sektor. Forumet skal ha som mandat å legge fram en helhetlig og kunnskapsbasert ruspolitisk handlingsplan for Oslo kommune som skal vedtas innen to år.

Med vennlig hilsen
Actis - Rusfeltets samarbeidsorgan

for
Anne-Karin Kolstad/s
Generalsekretær

Stiftelsen Kirkens Bymisjon i Oslo

Oddrun Remvik
Avd.direktør